

REPORTRAR UTAN GRÄNSER

**VERKSAMHETS-
BERÄTTELSE**

2020

FRÅN ORDFÖRANDE

Den 19 februari 2020 publicerade vi på Reportrar utan gränser Sverige (RSF Sverige) vår rapport "Kinas globala mediestrategi – inget stopp för kinesiska attacker på svenska journalister". Samtidigt kom rapporter om spridningen av ett nytt virus, corona eller covid-19.

Bara dagar innan rapporten publicerades tvingades den kinesiska frilansjournalisten Chen Qiushi i karantän, mot sin vilja, av polisen i Kina. Det var den 6 februari och han hade då på sin blogg publicerat filmklipp som visade kaotiska bilder från sjukhusen i Wuhan, epicentrum för covid-19.

Den 9 februari försvann journalisten Fang Bin, som rapporterat om bristande kapacitet på sjukhusen i Wuhan att ta hand om alla smittade. Han och Chen Qiushi satt ett år senare fortfarande i fängelse, bland annat tillsammans med den politiska kommentatorn, Guo Quan, som greps den 31 januari 2020 för att ha rapporterat om covid-19 och därmed gjort sig skyldig till "uppror mot staten".

Ytterligare fyra journalister och pressfrihetsförsvarare i Kina satt i början av 2021 i fängelse för att ha rapporterat om utbrottet av covid-19. Kina är ett av världens värsta länder, och största fängelse, för journalister. Med hjälp av censur och förtryck av press- och yttrandefriheten mörkades vidden av covid-19-utbrottet kring årsskiftet 2019-2020.

Den kinesiska regimens stenhårda motstånd mot oberoende journalistik och allas rätt till information kom liksom tidigare år att prägla pressfriheten globalt även år 2020. Utanför landets gränser kom förtrycket främst att slå mot yttrandefriheten i Hongkong, men över hela världen valde maktbärare att kopiera Kina i sin hantering av covid-19.

I FLERA LÄNDER valde politiker att mörka vidden av smittspridning, införa lagar för att försvåra möjligheterna att ta till sig annan information än den officiella och att med hjälp av karantänlagar hålla kritiska journalister hemma eller bakom lås och bom. Samtidigt drabbades världen av inte bara en pandemi, utan också en infodemi av desinformation som spreds framför allt över de globala medieplattformarna.

När året var slut räknade vi på Reportrar utan gränser till ungefär lika många dödade och fängslade journalister som året innan. Vi såg våldsamma attacker på journalister i Belarus, men också i USA. Vi lever i en värld där pressfrihet inte längre kan ses som självklart.

Sverige tappade i början av året ytterligare en placering i Reportrar utan gränser pressfrihetsindex, från 3

till 4 av 180. Även här kom pandemin att slå mot media. Regioner och kommuner försvårade för journalister att begära ut offentliga data om smittoläget. Journalister fortsatte att utsättas för hat och trakasserier.

Positivt är att Sverige under pandemin valde att satsa extra mycket pengar på lokal journalistik och stöd till tidningar över hela landet. När en pandemi slår till är människors rätt till information livsviktig. Utan tillförlitlig journalistik och information, från en mångfald av medier på olika språk, på olika plattformar ökar risken för smittspridning.

TVA VERKTYG SOM Reportrar utan gränser tagit fram för att stödja detta är Information & Democracy och Journalism Trust Initiative. Det förstnämnda verktyget ledde mitt under pandemin till bildandet av ett helt nytt forum som i slutet av året lanserade en rapport med 250 förslag för att stoppa desinformation och påhittade nyheter under en pandemi.

Journalism Trust Initiative fortsatte under året att testas för lansering under 2021 med förhoppningen att det kan fungera som ett stöd för de globala medieplattformarna att sprida god och tillförlitlig journalistik. Samtidigt måste vi fortsätta stödja utsatta journalister som dras inför rätta trots att de bidrar med, för allmänheten ny information, som i fallet med förlisningen av M/S Estonia 1994, eller som granskar skrupellösa företagsledare som inte tvekar att missbruka juridiska metoder, så kallad SLAPP, för att skrämmas till tystnad. Detta drabbade tidningen Realtid.

Det går inte att ta pressfriheten för given ens i Sverige. Därför ger vi aldrig upp. Vi för en ständig dialog med våra politiker på såväl det lokala som det nationella planet, liksom i EU. Vi folkbildar på skolor och på universitet om vikten av pressfrihet och oberoende journalistik, och vi stödjer utsatta journalister i Sverige och utomlands. ■

foto: Melker Dahlstrand

Erik Halkjaer
Ordförande RSF Sverige
E-post: erik.halkjaer@reportrarutangranser.se
Tel: +46 (0)73 332 24 63

FÖRTROENDEVALDA 2020

Stora delar RSF styrelse utanför Solidaritetshuset. Bilden är tagen under en verksamhetsdag. Med på bilden är också Matilda Lann, projektledare och Katarina Carlsson, verksamhetsledare.

FÖRTROENDEVALDA UNDER VERKSAMHETSÅRET 2020

ORDFÖRANDE

Erik Halkjaer

VICE ORDFÖRANDE

Karin Elfving

KASSÖR

Bengt Ekman

ORDINARIE STYRELSELEDAMÖTER

Lars Gunnar Erlandson

Anders Forsström

Clas Barkman

Björn Tunbäck

Maria Ullsten

Urban Hamid

Siri Hill

STYRELSESUPPLEANTER

Lisa Bjurwald

Ewa Hedlund

Erik Larsson

VALBEREDNING

Sophie Arnö

Micael Lindholm

Agneta Ramberg

Lotta Schüllerqvist

Foto: Fredrik Haglund

Gunnel Werner.

TILL MINNE AV VÅR TIDIGARE ORDFÖRANDE**GUNNEL WERNER**

Det var med sorg som Reportrar utan gränser svenska sektion, RSF Sverige, sommaren 2020 tog emot beskedet att Gunnel Werner avlidit. Hon var inte bara en duktig och namnkunnig journalist som lämnar ett stort tomrum efter sig. Hon var även ordförande för den svenska sektionen 2007-2008, Gunnel Werner var bland annat med och startade Kunskapskanalen på Sveriges Television, arbetade som reporter på Sveriges Radio, som utrikeskorrespondent för SR Ekot i Paris, Beirut och på Cypern. Hon blev sedan programledare för bland annat Sommar nattens skeenden, Fråga Lund och det egna tv-programmet Veckan med Gunnel Werner. Fotot som illustrerar denna text är taget av Fredrik Haglund på Utrikespolitiska föreningen i Uppsala 2008, när Gunnel Werner föreläste om pressfrihet för studenterna vid Uppsala universitet. Fredrik är idag redaktör på nyhetssajten Europaportalen. Hans minns föreläsningen som "givande och inspirerande".

EN STARK OCH VIKTIG RÖST

Året har präglats av covid-19 och de begränsningar som följt, både för vår verksamhet i Sverige, men också för journalisters villkor i världen. Trots de begränsningar som pandemin har givit upphov till har RSF Sverige under verksamhetsåret genomfört ett stort antal aktiviteter som riktat sig till en ung målgrupp, bred allmänhet eller särskilt intresserade. Vi har också arrangerat en rad seminarier kring frågor som rör press- och yttrandefrihet. RSF Sveriges årliga pressfrihetspris har delats ut för 17:e gången. Med priset sätter vi fokus på en organisation eller person som har gjort särskilda insatser för journalistiken. RSF Sverige verkar också för att synas i den offentliga debatten för att informera om de utmaningar för pressfriheten i världen och samtidigt dela med oss av kunskap från flera decenniers erfarenhet. Med sitt stora genomslag är organisationen en självklar röst i debatten om press- och yttrandefrihetsfrågor i Sverige och internationellt.

DIGITALA EVENT ERSATTE DEN FYSISKA PUBLIKEN

Redan tidigt under året förstod vi att mycket av verksamheten behövde ställas om. Covid-19 påverkade inte bara oss, utan hela världen. Flera av vårens evenemang flyttades till hösten, några evenemang genomfördes digitalt, andra fick stryka på foten.

3 MAJ – PRESSFRIHETENS DAG

Dagen då pressfriheten uppmärksammas internationellt blev en ovanligt tyst dag, eftersom världen var mitt uppe i pandemin. Tillsammans med Pressbyrån och reklambyrån Åkestam Holst publicerade vi en kampanj med fokus på hur covid-19-pandemin tystar världens journalister.

Bilden är från en kampanj i samarbete med Pressbyrån och Åkestam Holst, på pressfrihetsdagen, den 3 maj.

Reportrar utan gränser jobbade hårt, i dialog med politiker och andra civilrättsliga organisationer för att den algeriska journalisten Khaled Drareni skulle släppas. Vilket också skedde i februari 2021. FOTO: RSF

I samband med pressfrihetens dag deltog RSF Sverige i fyra seminarier, arrangerade av kommittén Demokratin 100 år, Rörelsernas museum och FOJO Media Institute. Som så mycket annat under året hölls seminarierna digitalt. Genom föreningens Latinamerikaprojekt kunde ordförande, Erik Halkjaer, i slutet av maj och början av juni delta i två seminarier arrangerade av Sveriges ambassad i Colombia och Ecuador och i ett arrangerat av en nicaraguansk organisation, om hur covid-19 slagit mot pressfriheten i regionen.

DIGITAL BOKMÄSSA

Under Bokmässan i Göteborg organiserade vi tre seminarier i samarbete med Globala torget och Olof Palmes internationella Center. RSF Sveriges ordförande Erik Halkjaer samtalade med exiljournalisten Wali Arian om den mycket svåra situationen för journalister i Afghanistan. Landet är ett av världens farligaste för journalister och mycket står på spel i de pågående fredssamtalen mellan den afghanska regeringen och talibanerna. Wali Arian tvingades själv fly från Afghanistan till Sverige 2017.

I det andra seminariet samtalade Erik Halkjaer med Anna Sundström, generalsekreterare för Olof Palme International Center om hoten mot pressfriheten i Belarus.

Illustration: Globala torget

Hur är det att vara journalist i Nordafrika idag? Hur är det i Algeriet och varför sitter Khaled Drareni, korrespondent för Reportrar utan gränser, fängslad? Kring dessa frågor samtalade Katarina Carlsson, RSF Sveriges verksamhetsledare, Ami Hedenborg, presstalesperson på Amnesty och Fanny Härgestam, frilansjournalist.

Foto: Katarina Carlsson

Tårtbjudning på Mynttorget i samband med den fängslade journalisen Dawit Isaaks födelsedag. RSF Sveriges ordförande Erik Halkjaer bjuder biståndsminister Peter Eriksson (MP) på tårta.

FÖDELSEDAG

Den 27 oktober uppmärksammade vi Dawit Isaaks födelsedag och släppte samtidigt rapporten *Samvetsfånge sedan 2001* – varför är inte Dawit Issak fri? Tillsammans med organisationer från Dawitgruppen bjöd vi på tårta och delade ut informationsblad. Bland dem som kom förbi och ville prata om Dawit Isaak var Liberalernas partiledare Nyamko Sabuni och Peter Eriksson, minister för internationellt utvecklingssamarbete.

ÖVRIGA SEMINARIER

På Digigräv 2020 och genom Barents Press Sverige och Europaparlamentets representation i Sverige, sattes i flera seminarier under hösten stort fokus på situationen för journalister i Ryssland och Belarus.

I ett seminarium arrangerat av Föreningen Ordfront gav RSF Sverige sin syn på hur pandemin slagit mot pressfriheten, något som även togs upp i ett samtal arrangerat av International Cities of Refuge Networks, (ICORN).

Föreningen deltog också i ett samtal om mordet på den saudiarabiske journalisten Jamal Khashoggi när Stockholm Filmfestival visade filmen *The Dissident*.

Den 2 november på den internationella dagen mot straffrihet för brott mot journalister, arrangerade även RSF Sverige ett digitalt seminarium med fokus på pressfriheten i Afrika.

Lisa Bjurwald och Erik Halkjaer från RSF styrelse sände livepodd under en valvaka den 3 november, i samband med det presidentvalet i USA.

DIGITAL VALVAKA – VALET I USA

Som avslutning på en lång kampanj för pressfriheten i USA arrangerade vi en valvaka den 3 november. Ett flertal gäster – både internationella och svenska diskuterade medieklimatet i USA. Valvakan gav mersmak, och visade att vi med små ekonomiska medel kan arrangera event som har potential att nå långt ut.

Foto: Katarina Carlsson

SJN tar öppen ställning för oberoende journalistik, och demonstrerar regelbundet i Sudans huvudstad Khartoum. FOTO: SJN

PRESSFRIHETSPRISET 2020

RSF Sveriges årliga pressfrihetspris delas ut till en person eller grupp som gjort något extraordinärt för att sätta fokus på press- och yttrandefrihet. 2020 års pressfrihetspris tilldelades det sudanesiska journalistnätverket, *Sudanese Journalists Network* (SJN). På grund av rådande situation med covid-19 delades priset ut i samband med den Internationella dagen mot straffrihet för brott mot journalister – 2 november.

PRISET TILL SUDANESISKT JOURNALISTNÄTVERK

RSF Sverige gav 2020 års pressfrihetspris till SJN för att de visat sig vara en oumbärlig försvarare av pressfrihet och rätten till information i Sudan. Nätverket har tagit öppen ställning för oberoende journalistik och media, på sociala medier såväl som genom demonstrationer på gatorna.

Sudanese Journalists Network grundades 2008 som ett

svar på att Omar al-Bashirs regim införde restriktiva mediagar. Sedan dess har nätverket konsekvent arbetat för journalisters rättigheter och för pressfrihet genom att rapportera om de hot och förföljelser journalister utsätts för. Nätverket har runt 700 medlemmar.

Under åren har SJN organiserat protester och demonstrationer framför bland annat parlamentsbyggnaden i huvudstaden Khartoum. Som följd har många av deras medlemmar gripits och fängslats.

I oktober 2016 bildades en allians mellan SJN och fackföreningar för läkare och advokater, Sudanese Professionals Association (SPA). När bröd och bensinpriset höjdes markant efter att subventionerna slopats av regimen i slutet av 2018 gick SJN och SPA tillsammans ut och demonstrerade och krävde höjda minimilöner.

Demonstrationerna tog snart en politisk vändning med krav på diktatorn Omar al-Bashirs avgång. Efter flera månaders protester störtades regimen den 11 april 2019. Sudan har under Omar al-Bashirs tre decennier vid makten varit ett av de värsta länderna för journalister att verka i. Förföljelser, gripanden och nedstängningar av tidningar och tv-kanaler har varit vardag.

Medier har utsatts för ständig övervakning och censur. Efter att diktatorn avsatts och en militär övergångsregering tagit över har medieklimatet ljusnat något. Landet klättrade på ett år 16 placeringar i Reportrar utan gränsers pressfrihetsindex. Men det återstår fortfarande flera utmaningar innan journalister fritt kan arbeta i landet. SJN försöker att få övergångsregeringen att reformera medielagarna och skapa en ny öppnare mediepolitik.

Pressfrihetspriset uppmärksammades med ett webbsänt seminarium där RSF Sveriges ordförande Erik Halkjaer modererade samtalet. Seminariet sändes från Södra teatern i Stockholm där ett fåtal gäster fanns med på scen. Med på länk var bland andra Thelma Chikwanha, journalist från Zimbabwe (se bild på framsidan). ■

FOTO: Katarina Carlsson

Den internationella dagen mot straffrihet för brott mot journalister, den 2 november, hölls i samarbete med Medieinstitutet FOJO, Svenska Journalistklubben, Svenska UNESCO-rådet och Publicistklubben.

FÖRELÄSNINGAR

Under 2020 höll RSF Sverige en rad föreläsningar på gymnasier, högskolor, universitet, organisationer och privata företag. Våra kunskaper om pressfrihet efterfrågas, och föreläsningarna följdes oftast av djupa och engagerade diskussioner. Inom ramen för Informationsprojektet genomförde vi uppskattade föreläsningar med exiljournalister, som vi knutit kontakt med i projektet *Kollega till Kollega*.

Rådande förhållanden har satt organisation och fantasi på spel när en stor del av verksamheten skedde digitalt.

Förutom dessa digitala föreläsningar besökte vi också Lunds och Uppsala universitet samt Kungsholmens- och Östra reals gymnasium i Stockholm.

Vår ordförande Erik Halkjaer föreläste för Utbildningsradion, för redaktörer och producenter, med ungefär ett 70-tal deltagare totalt. Han höll dessutom ett mindre antal digitala föreläsningar för företagen InPress och HD/Sydsvenskan samt fysiska lunchföreläsningar för företagen Swedfund och Springtime-Intellecta samt en fysisk kvällsföreläsning på Essinge bibliotek.

Föreläsningarna utgick från pressfrihetsindex, men föreläsarna delade också med sig av sina egna erfarenheter som reportrar i Sverige och utomlands. Vi flera tillfällen var deltagare från projektet *Kollega till Kollega* med på föreläsningarna. Det gav ytterligare en dimension till den situation som många journalister runt om i världen verkar i. Det var tydligt att eleverna berördes och skakades om just av exiljournalisternas berättelser.

Med tanke på hur situationen för journalister och media runt om i världen ser ut just nu med en pandemi som fortfarande sprider sig och kollegor som hotas, misshandlas, fängslas eller dödas, är det viktigt att vi riktar in oss på att nå ut till skolelever, så som skedde 2020. Eleverna är storkonsument av information. De är uppkopplade dygnet runt och är ute på sociala medier och olika strömningstjänster. De har tillgång till helt andra informationskanaler än vad vi är vana vid. Men det innebär också att de är utsatta för påtryckningsförsök, fake news, desinformation och propaganda. Det är precis här vi kommer in med våra föreläsningar, vare sig de äger rum på plats eller på distans. ■

"I mitten av oktober förra året reste jag och den bangladeshiska journalisten Jahanara Nuri, till Luleå för att hålla en föreläsning på Luleå Gymnasieskola för samhällsprogrammet. Tack vare att vi kan kombinera två projekt, Kollega till Kollega och Informationsprojektet har vi en unik möjlighet att visa på det generella läget för journalister i Sverige och EU. Samtidigt kan vi, genom förstahandsberättelser, visa specifikt hur det är i Bangladesh eller andra länder. Då är det inte en abstraktion utan en konkret verklighet som eleverna får ta del av. Då lyckas vi tränga igenom mediebruset. De cirka 50 eleverna som lyssnade på Jahanara tog tillfället i akt att fråga om hennes och landets situation men också om hur man kunde engagera sig politiskt för att hjälpa landets journalister. Men också om hur pandemin påverkade journalistiken.

Det optimala scenariot för våra föreläsningar är givetvis att föreläsa på plats, men vi måste förhålla oss till rådande omständigheter. I mitten av november höll jag en digital föreläsning på Ingrid Segerstedts gymnasium Göteborg tillsammans med

den nigerianska journalisten Sunday Doph Christopher. Självfallet är det svårt att göra en digital föreläsning lika levande som när man är plats. Det för med sig en hel del utmaningar, publiken kan inte ställa frågor under föreläsningen, man har inte ögonkontakt med publiken och går miste om dess respons. Det finns också tekniska begränsningar. Men vi får inte glömma att det också finns många fördelar. Det är bättre för miljön, vi kan inte sprida smitta, vi har möjlighet att nå ut till en större publik och även till skolor på platser som är svåra att resa till på grund av det helt enkelt blir för kostsamt för vår budget.

Vi höll två föreläsningar i Göteborg, rygg mot rygg, eftersom eleverna samlades i sitt klassrum och man ville undvika att de satt för tätt ihop. Sundays föreläsning innehöll hans personliga berättelse och erfarenheter från Nigeria, men också en blandning av fakta och teori. Han lyckades utnyttja den digitala presentationen med intressanta grafer och bilder som gjorde att han lyckades fänga publikens intresse."

/Urban Hamid, styrelseledamot RSF Sverige

Foto: Urban Hamid

Exiljournalisten Jahanara Nuri från Bangladesh föreläser på Luleå gymnasieskola.

MEDIER OCH KOMMUNIKATION

Pandemin kom att påverka våra tre, i vanliga fall, största mediehändelserna på året – lanseringen av pressfrihetsindex, pressfrihetens dag och publiceringen av årssammanfattningen.

Lanseringen av RSF pressfrihetsindex i april är en av de största mediehändelserna. Pressfrihetsindex 2020 fick relativt stor medial spridning, men rapporteringen kom mer att handla om Tracker 19, det verktyg som RSFs internationella sekretariat tog fram under våren för att följa hur pressfriheten kom att begränsas i en rad länder i skuggan av covid-19.

PRESSFRIHETENS DAG 3 MAJ STÄLDES IN

Årssammanfattningen över antalet fängslade och dödade journalister, som presenteras i slutet av året, blev lidande av att det internationella sekretariatet i Paris delade upp sammanställningen i två delar och i sista minuten även tidigare relaterade lanseringen av den första delen.

RSF hade, enligt analysföretaget Retriever, en högre närvaro i media än året innan. Detta framför allt på grund av fallet med den försvunne pakistanska journalisten Saijd Hussein i Uppsala, situationen för media i USA i samband med Black Lives Matters-demonstrationerna och upptakten till presidentvalet och attacker på journalister i Belarus.

I samband med lanseringen av de två rapporterna *Hoten mot Public Service* och *Samvetsfänge sedan 2001 – varför sitter Dawit Isaak fortfarande fängslad?* likom polisanmälan mot Eritreas president, åtalet mot de journalister som filmat vraket av passagerarfärjan M/S Estonia och de juridiska hoten (SLAPP) mot tidningen Realtid syntes och hördes RSF Sverige också mer än vanligt i media om pressfriheten i Sverige. Ordförande

Erik Halkjaer och styrelseledamöter medverkade löpande i svenska medier under året.

Närvaron var god i alla medier under året, i såväl tv som radio, press och webbtidningar. Under 2020 publicerades ett antal debattartiklar av RSF Sverige i bland annat Expressen, Dagens arena och Göteborgsposten.

Även internationell press uppmärksammade den svenska sektionens arbete, bland annat skrev franska Le Monde om arbetet för Dawit Isaak i november, och fallet med den försvunna pakistanska journalisten Sajid Hussein intresserade media i såväl Frankrike som i Storbritannien och USA.

Frågor om press- och yttrandefrihet får oftast stor uppmärksamhet i svensk press. Bland de frågor som flitigt debatterats finns några av RSF Sveriges hjärtefrågor och som sektionen belyst i rapporter och debattartiklar, som vikten av ett starkare oberoende Public Service, hat och hot mot journalister samt frågan om de fängslade svenska medborgarna journalisten och författaren Dawit Isaak och publicisten Gui Minhui.

FEM INTERNATIONELLA pressfrihetsorganisationer fördömde i ett uttalande de rättsliga åtgärder som i november riktats mot den svenska tidningen Realtid, i samband med granskningen av företaget Eco Energy World (EEW), och dess ägare, Svante Kumlin. Reportrar utan gränser, Index on Censorship, Artikel 19, Media Defence och European Center for Press and Media Freedom (ECPMF) är oroad över att missbruk av juridiska metoder används för att skrämja journalister till tystnad.

Kommunikation är A och O för vår verksamhet. För att bättre nå ut med våra frågor och sprida kunskaper startade RSF Sverige under våren ett nyhetsbrev som når ut till närmare 1000 personer, såväl medlemmar som andra intressenter. Via nyhetsbrevet marknadsför RSF Sverige också den nystartade podden, Pressfrihetspodden. ■

SAJID HUSSAIN

Den kände skribenten och redaktören Sajid Hussain försvann den 2:a mars. Han jobbade på Uppsala universitet och hade politisk asyl i Sverige.

Reportrar utan gränser uppmanade polisen att utreda möjligheten att han förts bort av personer från hans hemland som velat tysta honom.

Hussain hittades död i närheten av Ulva kvarn utanför Uppsala i april. Inget brott kunde styrkas, utredningen lades ner.

ESTONIA-DOKUMENTÄREN

Journalisten Henrik Evertsson åtalades för brott mot griftefriden, efter att ha filmat den förlista passagerarfärjan M/S Estonia. Även kollegan Linus Andersson, som ansvarade för dykroboten, åtalades.

Reportrar utan gränser väjde till åklagare och domstol att i rättegången mot den svenska journalisten Henrik Evertsson ta hänsyn till allmänintresset. Åtalet handlade om huruvida den filmning av Estonia som gjorts av Henrik Evertsson och hans kollega var olaglig eller inte.

Hans journalistiska arbete har lett till nya upptäckter som föranleder vidare undersökning kring Estoniakatastrofen 1994 då 852 personer dog.

Tingsrätten friade Evertsson och Andersson i januari 2021. Domen har överklagats.

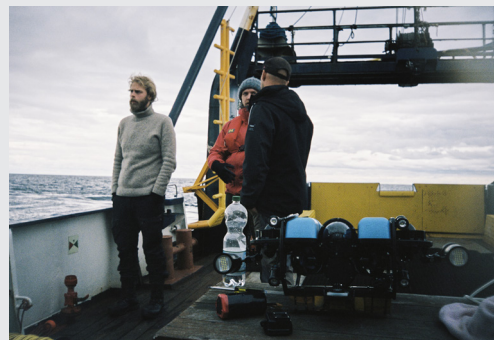

FOTO: Dplay

Det blir vidare undersökning kring Estoniakatastrofen.

Ny rapport från Reportrar utan gränser (RSF):

Samvetsfånga sedan 2001 – varför sitter Dawit Isak fortfarande fängslad?

RSF:s rapport är en unik sammanställning av vad svenska Utrikesdepartementet (UD) gjort, och inte gjort, för att få den svensk-eritreanska journalisten Dawit Isak fri. Idag firar han sin 20:e födelsedag i fångenskap.

RSF:s begäran att få ut dokument som rör ärendet har avslagits. Flera utrikesministrar har valt att inte delta i vår undersökning.

Utrikesminister Ann Linde (S) och fyra tidigare utrikesministrar har svarat på våra frågor – Jan Eliasson (S), Carin Jämtin (S), Carl Bilott (M) och Margot Wallström (S). Laila Freivalds (S) och Bosse Ringholm (S) har valt att inte medverka.

I rapporten konstateras att såväl utrikesministrar som ambassadörer och statssekreterare med flera

UD-tjänstemän har arbetat hårt för att få Dawit Isak fri. Vår slutsats är att de ändå inte gjort allt de kunnat. – Andra länder har varit mer robusta både i uttalanden och åtgärder mot den eritreanska regimen, även om det är Sverige som har en samvetsfånga i Eritrea. Sverige hade kunnat ta mer hjälp av både EU och andra länder, framförallt kunde man ha gjort det för länge sedan, säger Björn Tunbäck från RSF. Den eritreanska regimen har satt i system att då och då låta ministrar och höga tjänstemän uttala sig på sätt som kan tolkas som att Dawit Isak

FOTO: Ivar Andersen

DAWIT ISAAK

RSF bedriver kampen för Dawit på många vis, både tillsammans med andra organisationer och i egen regi.

22 oktober anmälde Reportrar utan gränser åtta personer i Eritreas statsledning för brott mot mänskligheten, tortyr och påtvingat försvinnande i Dawit Isaaks fall. Anmälan lämnades till åklagarmyndigheten i Göteborg, och var undertecknad av tolv framstående internationella människorättsjurister, bland dem mottagaren av Nobels fredspris, Shirin Ebadi (Iran), FN:s förra högkommissarie för mänskliga rättigheter, Navi Pillay (Sydafrika), och Kanadas tidigare justitieminister, Irwin Cotler. Anmälan stöds även av de svenska juristerna Jesús Alcalá och Percy Bratt. Kammaråklagaren valde att inte väcka åtal, men det finns möjligheter att överklaga domen.

I oktober släppte också Reportrar utan gränser rapporten. Samvetsfånga sedan 2001 – Varför sitter Dawit Isak fortfarande fängslad? Läs mer på sidan 15.

I januari 2021 beslutade riksdagen att regeringen ska tillsätta en oberoende undersökningskommission som ska utvärdera vad regeringen gjort för att få de fängslade svenska medborgarna Dawit Isak och Gui Minhui frigivna, något som Reportrar utan gränser krävt sedan 2016. Kommissionen ska redovisa sina slutsatser senast den 31 mars 2022.

Betlehem Isak, med ett porträtt av sin pappa Dawit. Betlehem var en liten flicka när Dawit Isak fängslades år 2001.

REALTID

SLAPP (Strategic Litigation Against Public Participation) är ett missbruk av juridiska metoder med syfte att skrämja till tystnad

I fallet med nyhetssajten Realtid har journalisterna blivit stämda i London, av en svensk affärsman bosatt i Monaco. Detta sedan tidningens reportrar granskat ett av hans företag, Eco Energy World (EEW) inför en förestående börsintroduktion i Norge. Undersökningen började i september när Realtids skrev om börsintroduktionen och upptäckte misstänkt försäljning av aktier i EEW.

FOTO: Realtid

"Att hota tidningen och journalisterna med rättsliga åtgärder, fängelsestraff och dryga böter i andra länder är helt fel väg att gå." Uttalande från Reportrar utan gränser och andra pressfrihetsorganisationer, i samband med att journalister från tidningen Realtid åtalades av en domstol i London.

FIGHT FOR FACTS – FILM I DECEMBER

Den internationella kampanjfilmen #FightforFacts lanserades i december. Videon ska väcka tanken att missförhållanden som människorättsövergrepp, hälsovårdskriser, migranternas utmaningar och diskriminering av kvinnor – försvinner utan oberoende journalister som kan rapportera fakta. Utan rapporteringen blir det svårt att skapa sig en tillräckligt god uppfattning om sakernas tillstånd för att sedan kunna göra något åt orättvisorna.

Filmen visar flera scener som påminner om verkliga nyhetshändelser, men i långsam takt tynar den centrala delen av händelsen bort och visar ytliga scener utan egentlig mening.

EXPERTER PÅ PRESSFRIHET OCH STÖD TILL JOURNALISTER

En effekt av covid-19-pandemin har bland annat varit att pressfrihet och situationen för oberoende journalister försämrats kraftigt världen över. Allt fler väljer att lyssna på och efterfråga RSF Sveriges expertis på området. Under året har ett flertal kontakter och möten hållits med representanter för utrikesdepartementet, företrädare för svenska utlandsmyndigheter, riksdagsledamöter och Europaparlamentariker.

STOR EFTERFRÅGAN PÅ VARA EXPERTKUNSKAPER

RSF Sveriges ordförande deltog i början av året i två utbildningstillfällen med redaktörer och producenter vid Utbildningsradion (UR). I samband med pressfrihetens dag, 3 maj, deltog han även i två paneldebatter arrangerade av Kommittén Demokrati 100 år, med bland andra kulturministern och Sveriges minister för internationellt utvecklingssamarbete. Europaparlamentets representation arrangerade i samband med utdelningen av Sacharovpriset ett digitalt seminarium om Belarus med utrikesministern och flera svenska Europaparlamentariker där även RSF Sveriges ordförande deltog. På grund av pandemin fick många offentliga evenemang och kurser med fokus på journalisters säkerhet ställas in. Viss efterfrågan på RSF Sveriges råd till enskilda journalister, redaktioner och medier har förekommit, men långt ifrån i samma utsträckning som andra år.

JOURNALISM TRUST INITIATIVE, JTI

JTI är ett initiativ för att kvalitetssäkra journalistik. Målsättningen är att ha ett fungerande digitalt system för att testa, kvalitetssäkra och i framtiden även lyfta fram de medieföretag som uppfyller merparten av kraven i det man kallar "best practice".

Filmen Fight for Facts visades runt om i världen.

JournalismTrustInitiative

JTI-projektet har initierats av RSF som nu utvecklar arbetet tillsammans med sina partners European Broadcasting Association (EBU), franska nyhetsbyrå AFP och medieorganisationen Global Editors Network (GEN).

Tre olika nivåer av Journalism Trust Initiative (JTI) har sedan en tid tillbaka arbetas fram av RSF och är nu en "varudeklARATION" med drygt 200 frågor som är öppna på nätet och fri att användas för alla medier. De tre stegen: grundnivån, att man ber medieföretaget berätta "vem ni är", mellannivån att man ber dem berätta "hur ni arbetar". Och den kanske svåraste nivån att "berätta vilka grundvärderingar ni arbetar efter".

Svaren på frågorna kan hanteras digitalt och tanken är att det oberoende certifieringsinstitutet, European Committee for Standardisation (CEN) som är en sammanslutning av 34 nationella standardiseringsinstitut och där Sverige representeras av Swedish Institute for Standards (SIS), ska garantera att bedömningarna och slutsatserna av enkätsvaren behandlas korrekt. Svaren ska/kan leda till en certifiering/vit-listning och ge grönt ljus till alla som klara minimikraven.

JTI handlar inte om att svartlista och peka ut syndabocker eller att bedöma enskilda artiklar eller inslag. Under våren 2021 väntas JTI bli implementerat på några av norra Europas ledande kommersiella mediebolag. De gör det både för att de tycker systemet är väl genomtänkt men också för att bryta isen och vara en förebild för andra.

Även mediebolag inom public service väntas ansluta sig sedan deras centralorganisation European Broadcasting Union (EBU) engagerat sig mycket i JTI och idag räknas som en av de största förespråkarna för ett mer transparent medielandskap.

INFORMATION OCH DEMOKRATI

På initiativ av Reportrar utan gränser skapades 2019 organisationen Forum on Information and Democracy, som ett år senare kunde presentera sin första rapport *How to end infodemic*. Där presenteras 250 rekommendationer för hur man får bukt med de hot som desinformation utgör för demokratin och mänskliga rättigheter inklusive rätten till hälsa. Bland annat lyfts vikten av ökad transparens hos de digitala plattformarna och stöd till pålitlig nyhetsmedia. Arbetet leds av den filippinska journalisten Maria Ressa.

TRACKER 19

Med sitt nya verktyg Tracker 19 följer och granskar Reportrar utan gränser coronavirusets framfart över världen, och hur pandemin påverkar journalistiken. Verktöget ger också rekommendationer för hur yttrandefriheten kan försvaras. Tracker 19 är döpt inte bara efter covid-19 utan också efter artikel 19 i FN:s allmänna deklaration för mänskliga rättigheter. Syftet är att följa upp hur den pågående globala pandemin slår mot journalistiken. Som Reportrar utan gränser alltid hävdar kan mänskligheten inte bemöta några av världens stora utmaningar utan journalistik. Det gäller klimatkrisen såväl som förlorad biologisk mångfald, brist på jämställdhet och korruption.

MINECRAFTBIBLIOTEK

I många länder saknas fri tillgång till information. Webb-sidor är blockerade, oberoende press är förbjuden och massmedia är statskontrollerad. Unga människor växer upp utan möjligheten att skapa egna åsikter. Därför har Reportrar utan gränser, genom sin tyska sektion i samarbete med företaget Blockworks, skapat ett virtuellt bibliotek i spelet Minecraft. Via biblioteket kan människor få tillgång till litteratur och tidskrifter som är censurerade på flera håll i världen.

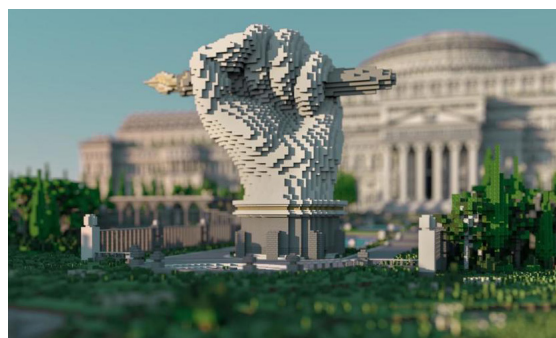

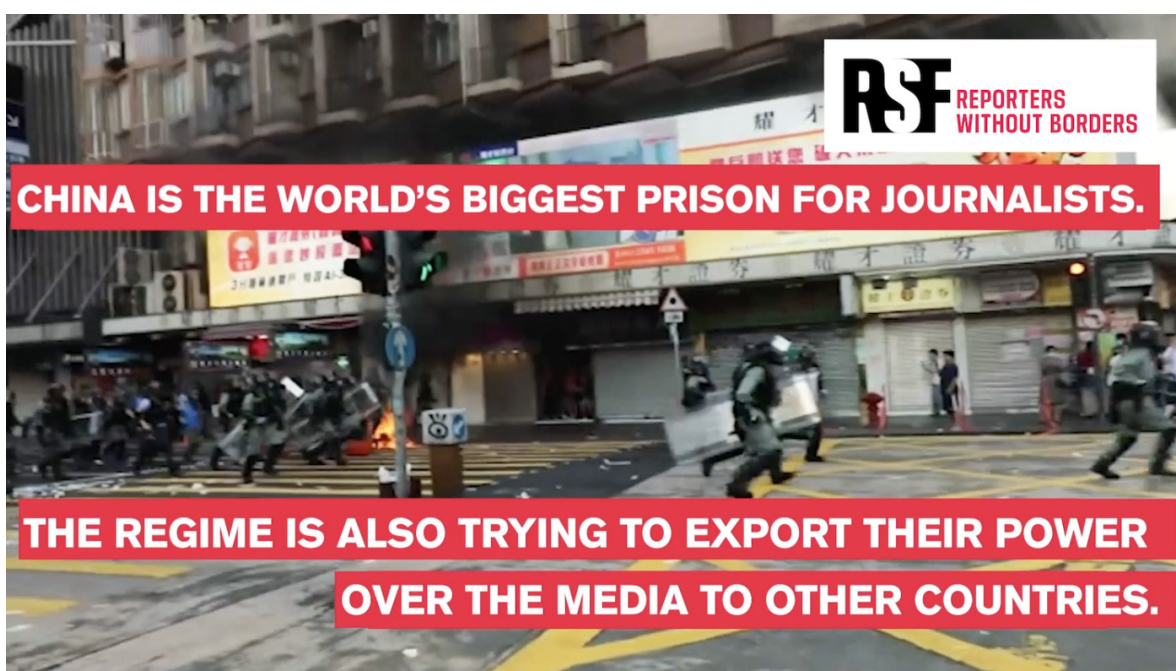
FOTO: RSF

I den virtuella världen letar sig litteraturen bakom censuren.

STÖD I ASYLÄRENDEN

2020 var ett annorlunda år på många vis. Eftersom rörligheten i världen strikt begränsades var antalet asylsökande journalister väldigt få. RSF har, i samarbete med Paris, hanterat ett fåtal asylsökningar och har agerat bollblank i en handfull ärenden, som inte lett till någon asylsökning i Sverige eftersom personerna inte uppfyllt de kriterier som behövs för att vi som organisation ska kunna bistå. Mot-tagaren av 2007-års pressfrihetspris Adnan Hassanpour tvingades under året fly Iran, till Irak, där han utan framgång försökt söka asyl i Sverige. ■

RAPPORTER OCH PROJEKT, ARBETE I PARTNERSKAP

Det ökande hotet mot svenska medier är en tydlig del av det kinesiska kommunistpartiets agenda. Klipp ur RSF Sveriges Kinarapport.

Runt om i världen är pressfriheten under attack. Pandemin har ytterligare visat att demokrati och yttrandefrihet hänger på en skör tråd i många länder, både när och fjärran. RSF Sverige jobbar på bred front.

RAPPORTER

Tillsammans med partners arbetar RSF Sverige i projektform för att nå största möjliga utfall. Med hjälp av externa medel producerar vi rapporter och driver projekt. Under 2020 producerade och kommunicerade vi tre rapporter, alla med stöd av Sättila-Foundation.

KINAS GLOBALA MEDIESTRATEGI

Sedan ambassadör Gui Congyou tillträdde sin tjänst som Folkrepubliken Kinas ambassadör i Stockholm i slutet av 2017, har han kallats upp till det svenska utrikesdepartementet ett stort antal gånger på grund av sina hätska angrepp på svenska medier och journalister. Han har till och med gått så långt att han hotat Sveriges kulturminister

Amanda Lind i försöken att hindra henne från att dela ut ett pris vid Svenska PENs utdelning av Tucholskypriset.

I mars 2019 krävde RSF Sverige att Kinas ambassadör i Sverige skulle sluta attackera journalister och medier i Sverige. Men attackerna har inte avtagit. Det ökande hotet mot svenska medier är en tydlig del av det kinesiska kommunistpartiets agenda, som inkluderar förtryck av fria medier i bland annat Europa.

Kina rankas som nummer 177 (enligt årssammanfattningen i december 2020) av 180 länder i RSFs pressfrihetsindex – 120 journalister och bloggare sitter fängslade under hemska förhållanden. Det kinesiska kommunistpartiet styr landet med järnhand. Xi Jinping, Folkrepubliken Kinas president, har under sin tid vid makten förstärkt sin kontroll av landets medier och fortsatt att utveckla företrädaren Hu Jintaos arbete med att utvidga Kinas nätverk av korrespondenter.

Rapporten *Kinas globala mediestrategi – inget stopp för kinesiska attacker på svenska journalister*, finns också som film.

Rapporten *Hoten mot public service* lanserades på svenska, engelska och franska.

HOTEN MOT PUBLIC SERVICE

Politiska krav på nedskärningar, slimmat uppdrag och personliga straff mot journalisterna. Mer hat, fler hot och en finansieringsform som öppnat för kritik. På flera håll i Europa är public service redan under hård press. Har turen nu kommit till Sverige? I rapporten *Hoten mot Public service* visar Reportrar utan gränser på hur kritiken mot Public service ser ut i Sverige och kommer med rekommendationer för hur situationen ska förbättras:

- Håll avstånd mellan politiken och public service – grundlagsskydda oberoendet.
- Skydda enskilda journalister från påtryckningar – bevara systemet med ansvariga utgivare.
- Stärk skyddet mot hat och hot – utred brott mot journalister.

Tryck- och yttrandefrihetskommittén, som bland annat sett på frågan om att grundlagsskydd för Public Service, lyckades inte enas. Det är oroande och en stor besvikelse tycker Reportrar utan gränser.

Rapporten *Hoten mot public service* finns att läsa på webben och ses som film.

SAMVETSFANGE SEDAN 2001

I en rapport presenterade RSF Sverige en kartläggning av vad alla svenska regeringar sedan 2001 gjort för att få den svenska journalisten Dawit Isaak från det fängelse i Eritrea där han suttit i mer än 19 år. Rapporten *Samvetsfänge sedan 2001 – varför sitter Dawit Isaak fortfarande fängslad?* är en sammanställning av utrikesdepartementets insatser under den här tiden. Rapporten fick stor spridning och mycket uppmärksamhet. I januari 2021 bestämde riksdagen att regeringen ska tillsätta en oberoende undersökningskommission som ska utvärdera vad regeringen gjort för att få de fängslade svenska medborgarna Dawit Isaak och den i Kina fängslade svenska förläggaren och publicisten Gui Minhai frigivna.

ROUND-UP 2020

I Reportrar utan gränser årsammanställning av journalister som fängslats, hållits som gisslan eller saknats under 2020 (publicerad den 14 december) rapporterade RSF att 387 journalister för närvarande hålls fängslade på grund av sin yrkesutövning. Detta är praktiskt taget samma antal som för ett år sedan och betyder att antalet journalister som berövats sin frihet över hela världen fortfarande är på en historiskt hög nivå.

Under 2020 har antalet kvinnliga journalister som godtyckligt gripits och hållits kvar i fångenskap ökat med 35 procent. Mellan mars och maj fyrdubblades antalet gripna journalister som bevakade covid-19-pandemin. Av de journalister som greps i samband med att de bevakade pandemin hölls 14 fortfarande kvar i december 2020. ■

Round-up 2020 är en sammanställning av journalister som fängslats, hållits som gisslan eller som saknats under 2020.

PROJEKT

PRESSFRIHETSPODDEN

Pressfrihetspodden tar upp aktuella ämnen upp kring just press- och yttrandefrihet. Poddens format ger tillfälle till personliga intervjuer. Under 2020 har vi producerat 7 avsnitt, som i mångt och mycket speglar vårt övriga arbete.

- *Hoten mot public service*. Gäst Sigrid Melchior.
- *Dawit Isaak*. Gäst Björn Tunbäck.
- *Gripen i Belarus*. Gäst Paul Hansen.
- *Valet i USA*. Gäst Malin Ekman.
- *The predator of the free press*, om pressfriheten i Zimbabwe. Gäster Thelma Chikwanha och Karin Elfing.
- *Mordet på Jamal Khashoggi*. Gäster Jonathan Lundqvist och Ina Tin.
- *Så var pressfrihetsåret 2020*. Gäst Erik Halkjaer.

Foto: Lennart Krüsa

Pressfrihetspodden programleds av Siri Hill och Erik Larsson i RSF styrelse.

UTBILDNING I GEORGIEN

I januari 2020 arrangerade Reportrar utan gränser Sverige tillsammans med georgiska Go Group en workshop i Istanbul för åtta journalister. De kom från Georgien, Armenien, Azerbajjan, Abkhasia och Ossetia och deltog i en workshop som leddes av den svenska fotografen och dokumentärfilmaren Jesper Klemmedsson. Journalisterna utvecklade sina kunskaper i dokumentärfilmning. Ett av syftet med workshopen var att förstärka kontakten mellan journalister som rapporterar från olika sidor av gränsen i en konfliktfylld region. En starkare personlig kontakt över gränserna gör det lättare att kontrollera fakta och motverka felaktigt rapportering i den konflikthärjade regionen. Projektet finansierades av Svenska Institutet. Go Group

Media är en medieorganisation i Georgien som har reportrar över hela Kaukasus. De rapporter om konflikten på olika språk som finns i regionen och försöker skildra vad pågår utifrån olika perspektiv. Syftet är att motverka fejknyheter. Go Group stöds bland annat av EU-kommissionen, brittiska regeringen och samarbetar även med BBC och Deutsche Welle.

KOLLEGA TILL KOLLEGA

Under våren 2020 avslutades projektet *Kollega till Kollega* som involverat ett 40-tal deltagare, varav flera fortsatt arbetet med RSF Sverige genom Infoprojektet (se nedan). Ett tänkt avslutande evenemang av projektet fick tyvärr ställas in då evenemanget där det skulle genomföras, *Gräv*, inte kunde genomföras på grund av pandemin.

INFOPROJEKTET

Informationsprojekt med Pressfrihetspris och föreläsningar

Med Infoprojektet vill RSF Sveriges förbättra kunskaper om press- och yttrandefrihetens betydelse för demokratin och de mänskliga rättigheterna. I projektet informerar RSF Sverige också om situationen för journalister runt om i världen. Vilka risker utsätter dom sig för? Hur ser arbetsförhållanden ut? Flera av de exiljournalister som deltog i *Kollega till kollega*, har under året föreläst på gymnasieskolor, som en del av infoprojektet. Att få möta en journalist som arbetat under svåra förhållanden och tvingats till exil på grund av sitt arbete, har gjort stark inverkan på eleverna.

I **INFOPROJEKTET INGÅR** också att översätta och sprida texter från exiljournalister, som varit med i projektet *Kollega till Kollega* samt att ordna seminarium.

I samband med utdelningen av Pressfrihetspriset den 2 november hade därför RSF Sverige möjlighet att arrangera seminariet *Hot mot Journalister – ett hot mot demokratin*. I detta halvdagarsseminarium diskuterades journalisters utsatta situation såväl internationellt som i Sverige.

Tyvärr kunde vi inte, på grund av covid-19, använda det förhörssrum som ingår i projektet. I förhörssrummet får personer uppleva en autentisk men kontrollerad situation av att bli pressad på information under hot. "Förhörsledarna" tar stor hänsyn till hur varje individ som deltar reagerar och anpassar "förhöret" efter det. Förhoppningen är att ta upp verksamheten med förhörssrummet när det åter är möjligt att delta på event och konferenser, och där situationen tillåter mer nära kontakt.

Infoprojektet fortsätter under hela 2021.

SKYDD AV JOURNALISTER

och fajten mot självcensur i Latinamerika

RSF Sverige har i mer än 20 år ett nära samarbete med pressfrihetsorganisationen Fundación para la libertad de prensa (FLIP) i Colombia. RSF Sverige har varit med från start och stöttat FLIP från en ostrukturerad verksamhet byggd på frivilligt arbete till en professionell organisation med cirka 40 anställda. FLIP dokumenterar och utreder attacker och hot mot journalister och är samtidigt den ledande organisationen i Colombia för andra frågor rörande press- och yttrandefrihet. FLIP:s årliga rapport om läget för pressfriheten är den främsta källan för dessa frågor i landet. FLIP är numer en erkänd aktör både nationellt och regionalt i Latinamerika och har företrätt flera fall som drivits både genom det colombianska och i det Interamerikanska domstolssystemet.

FRÅN ATT UNDER DE första åren av samarbete ha fokuserat på att bygga upp FLIP:s kapacitet att skydda hotade journalister, har vi under senare år arbetat med metoder för att minska användningen av självcensur på landets redaktioner. Själv-censuren gör det svårt för journalister att fritt välja bland ämnen och rapporteringen blir lidande eftersom våld, hot om våld eller andra repressalier gör att reportrar avstår från att skriva om vissa ämnen som ett sätt att skydda sig.

Förutom hot från väpnade grupper och organiserad brottslighet är systemet med hur medier, framför allt på lokal nivå, finansieras en del av problematiken. Lokala politiker och myndighetspersoner använder fonder avsedda för medier för att antingen köpa journalisters tystnad eller straffa kritiska röster genom indraget stöd.

FLIP har granskat hur dessa fonder använts och lan-

serat en websida (*Pauta Visible*) där alla kontrakt med medier från myndigheter redovisas och kunnat visa att flera borgmästare köpt sig PR via redaktionellt material i lokala medier. FLIP:s avslöjanden har följts upp både i lokala och nationella medier och fått medieägarorganisationen att bjuda in FLIP till en diskussion om hur systemet kan reformeras och göras mer transparent.

Som ytterligare ett verktyg för att motarbeta självcensuren har FLIP varit med och startat ett nätverk för grävande journalistik, *Liga contra el silencio* som publicerar reportage som andra medier inte vill eller vågar publicera.

FÖR ATT TA TILLVARA FLIP:s framgångsrika utveckling inleddes en ny fas i samarbetet under 2020 inriktat på att stödja små, nystartade pressfrihetsorganisationer runtom i Latinamerika. Arbetet inleddes under året med organisationer i Ecuador, Paraguay, Nicaragua och Honduras och sker i samarbete med Reportrar utan gränsers internationella sekretariat i Paris. Tillsammans med organisationerna identifierar FLIP och RSF styrkor och svagheter och tar fram en plan för hur organisationerna ska kunna stärkas. De områden som samarbetet fokuserar på och de metoder som används hämtas från FLIP:s egna erfarenheter av att successivt bygga en stabil organisation med nationellt genomslag.

På grund av coronapandemin tvingades många planerade aktiviteter under 2020 att ställas in, framför allt planerade utbyten och besök mellan de deltagande organisationerna, men planeringsarbetet kunde genomföras digitalt och en grundlig analys finns nu av behov och prioriterade områden att jobba med. Projektet finansieras av Forum Civ och pågår 2020 – 2022. ■

FOTO: FLIP

Med stöd av RSF Sverige har FLIP skapat ett nätverk av lokala korrespondenter i hela Colombia, som rapporterar om pressfriheten.

REPORTRAR VÄRLDEN RUNT

MR BIDEN, BECAUSE
FREEDOM OF THE PRESS
IS PART OF THE
AMERICAN SOUL, SIGN THE
#PressFreedomPact.

RSF INTERNATIONELLA PRESSFRIHETSPRIS

RSF internationella pressfrihetspris delas ut av det internationella sekretariatet i Paris, 2020 från vårt kontor i Taipei.

Jimmy Lai, grundare av Apple Daily i Hong Kong, fick en särskild utmärkelse.

Pressfriheten i Hongkong är under hård press från den kinesiska regimen. Därför ville juryn ge särskilt stöd till Jimmy Lai, grundare av ett av få Hongkong-medieföretag som oberoende granskar den kinesiska regimen.

Övriga som prisades var Elena Milashina, undersökande reporter för den ryska tidningen Novaya Gazeta, Lina Attalah, redaktör och medgrundare av den egyptiska nät-tidningen Mada Masr samt Merman, den första radiokanal i Kandahar som främjar kvinnors delaktighet i samhället i Afghanistan. ■

Elena Milashina och Lina Attalah FOTO: RSF

VÄRLDEN RUNT

COVID – PÅVERKAN PÅ YTTRANDEFRIHET

Nyheter om coronaviruset sprider sig över världen. Men inte i Turkmenistan. Där har det auktoritära styret förbjudit själva ordet. Andra länder som också begränsar journalisters frihet under pandemin är Turkiet, Egypten, Thailand, Kina. I Ungern kan man dömas i upp till 5 års fängelse för att sprida "falsk" information om covid. Innehållskontroll, censur och ekonomisk press har ökat stort i spåren av covid. Länder med svag pressfrihet utnyttjar krisen för att dra åt snaran ytterligare

Med hjälp av Tracker 19 gick det under 2020 att följa vår verksamhet. Här är några nedslag, världen runt, där press- och yttrandefriheten satts på prov och där Reportrar utan gränser agerat.

FRANKRIKE

I början på januari uppmanade RSF, tillsammans med företrädare för FN och andra internationella organisationer, att fördöma religiös intolerans mot journalister och publicister. I 69 länder är det fortfarande ett brott att häda, att begå så kallade trosfridsbrott. Det här är ett problem eftersom yttrandefriheten gör att du ska kunna uttrycka dig kritiskt, rapportera om, granska eller till och med skämta om en företrädare för ett trossamfund. 2020 var det 5 år sedan dådet mot Charlie Hebdo. I september var det rättegång mot de personer som anklagades för att ha hjälpt till vid dådet.

Ordförande Erik Halkjaer talar på SVT Kulturnyheterna om situationen i Belarus.

BELARUS

Situationen i Belarus är alarmerande och har eskalerat under hela 2020. Mer än 450 attacker mot media i Belarus registrerats. Reportrar utan gränser har sammanställt 15 rekommendationer för att komma till rätta med det havererade mediaklimatet i vårt europeiska grannland. RSF Sverige har också talat vid demonstrationer arrangerat av Östgruppen för demokratiska och mänskliga rättigheter.

Ett löparinitiativ, Belaruset, samlade in pengar till förmån för demokratiarbete i landet, och skänkte bidraget till RSF Sverige. Reportrar utan gränser fortsätter att skapa uppmärksamhet kring frågan om bristande demokratisk process och usla arbetsförhållanden för press i landet.

Svenska medborgaren Gui Minhai sitter fängslad i Kina. RSF kräver hans snara frigivning.

KINA

Kina fortsätter att attackera oberoende journalistik, svenska medieföretag och svenska publicister. Om det kan ni läsa mer om i rapporten (sid 14). I Kina är situationen alarmerande för reportrar, författare och förläggare. En av dem som sitter fängslad är den svenska förläggaren och publicisten Gui Minhai. Reportrar utan gränser kräver att han frigges omgående.

ALGERIET

Europaparlamentet uppmanade i en resolution de algeriska myndigheterna att häva blockeringen av media och stoppa gripandet och kvarhållandet av politiska aktivister, journalister och människorättsförfarare, liksom alla

personer som uttrycker oenighet med eller kritik mot regeringen. RSF och 15 andra ideella föreningar ställde sig bakom Europaparlamentets resolution och ser den som ett viktigt steg för att bekämpa det allt hårdare förtrycket i Algeriet. Under året dömdes och fängslades RSFs reporter Khaled Drareni och RSF i Sverige och internationellt kämpade hårt för hans frigivning. Khaled blev villkorligt frigiven i februari 2021.

UNGERN

I juli samlades tusentals demonstranter i Budapest för att manifesteras sitt stöd för pressfrihet. Fler än 80 medarbetare på en av Ungerns största nyhetssajter, Index sa upp sig i protest efter att deras chefredaktör avskedats. Utvecklingen på Index är ytterligare ett hårt slag mot pressfriheten i Ungern. Flera av medarbetarna har sedan startat en egen sajt, Telex.hu, och fortsätter sitt journalistiska arbete därifrån.

STORBRIANNIEN

Fallet Assange har berört många. I ett gemensamt upprop med flera organisationer, kräver RSF att Wikileaksgrundaren Julian Assange ska släppas fri. Han sitter frihetsberövad i väntan på att en process ska avgöra om han ska utlämnas till USA. Processen är nu i en överklagandefas. Reportrar utan gränser varnar för att grävande journalister kan få svårt att utföra sitt arbete i framtiden, om USA dömer Julian Assange för brott mot spionlagstiftningen när han haft kontakt med källor och visselblåsare, fört vidare hemligstämplat material och gjort det offentligt.

FOTO: Michal Mutor

Dorota Nygren, polsk radiojournalist och RSF:s representant i Polen, blev avstängd från sitt arbete för att hon vägrade uppgge nationaliteten på en brottsmisstänkt.

POLEN

Efter det senaste presidentvalet i Polen där sittande presidenten Andrzej Duda från regeringspartiet Lag och rättvisa vann har flera ledande partiföreträdare uttalat sig för att minska det utländska ägandet på den polska mediemarknaden.

– En repolonisering av polsk media är vår största rädsla efter det här presidentvalet, uttalade Pavol Szalai, chef på Reportrar utan gränser avdelning för EU och Balkan.

Redan på valnatten började ledande företrädare för regeringspartiet Lag och rättvisa tala om att begränsa utländskt ägande av medieföretag i Polen. Kort därefter fick idéerna offentligt stöd av Lag och Rättvisas starke man Jarosław Kaczyński.

I december 2020 köpte det statliga oljebolaget PKN Orlen Polska Press med bl a 20 regionala dagstidningar.

ZIMBABWE

Frihetsberövandet av journalisten Hopewell Chin'ono har satt ljuset på pressfriheten i Zimbabwe. Chin'ono arbetar med granskande journalistik och har bland annat avslöjat korruption i landet, vilket fått stora politiska konsekvenser. Zimbabwe är det afrikanska land söder om Sahara som har infört de mest restriktiva och tuffa undantagslagarna under coronapandemin.

AUSTRALIEN

Reportrar utan gränser menar att utrymmet för undersökande journalistik har minskat på grund av att oberoende grävande journalister och visselblåsare hotas av mycket sträng lagstiftning. Australiens lagar gällande terrorism och nationell säkerhet gör det ”nästan omöjligt” att rapportera om de ämnena.

COLOMBIA

Reportrar utan gränser partnerorganisation FLIP (läs mer sid 17) trakasseras av åklagare i Colombia. Trakasserierna började i januari 2019 när FLIP publicerade ljudbevis på att chefen för det statliga colombianska tv- och radiobolaget RTVC krävt att programmet ”Los Puros Criollos” skulle tas bort från tablån. Programledaren ska öppet ha kritiserat

ett lagförslag om informations- och kommunikationsteknik, som regeringen lagt fram. En redaktör på RTVC, Diana Díaz, delade med sig av uppgifter om händelserna till FLIP. Efter att ljudklippen publicerats stämde hon av Juan Pablo Bieri, som förra året lämnade chefsjobbet för att bli rådgivare åt Colombias president Iván Duque. Innan han blev chef för det statliga tv- och radiobolaget ledde Juan Pablo Bieri också Iván Duques valkampanj.

Som en del i åtalet mot Diana Díaz begärde åklagaren husrannsakan på FLIP:s kontor. Åklagarmyndigheten krävde också att FLIP skulle lämna uppgifter om vilka personer som besökt FLIP:s kontor mellan december 2019 och januari 2020. Myndigheten krävde dessutom att inspelningarna med Juan Pablo Bieris skulle lämnas ut. Tre av FLIP:s anställda kallades till förhör.

HONGKONG

I Hongkong har en ny säkerhetslag blivit ett vapen mot journalister och demokratiarbetare. Den nya lagen innebär bland annat att fastlandskinesiska agenter och den hemliga polisen för första gången agerar lagligt i Hongkong. Nya ”säkerhetsorgan” upprättas av Peking för att spionera på och arrestera politisk opposition. Lagen förbjuder ”underminering, separatism och utländsk inblandning”. Liknande lagar finns redan i Hongkong, men den nya lagen gör det möjligt för diktaturen i Peking att tvinga igenom en betydligt hårdare linje.

Lagens omedelbara fokus är att förbjuda utländska aktiviteter. Det här riktar sig främst mot alla former av solidaritetsarbete. Politiska oppositionspartier och organisationer tillåts inte att ställa upp i val och de som förespråkar självständighet för Hongkong kommer att förbjudas. Den redan sköra rättigheten att protestera har kraftigt inskränkts. Tilltagande censur, övervakning av internet och en begränsad yttrandefrihet är resultatet hittills, liksom hårdare fängelsestraff och förföljelse av politisk opposition och journalister.

USA

Med kampanjen #Pressfreedomcompact vände sig RSF till kandidaterna i valet i USA. Kampanjen gav kandidaterna ett gyllene tillfälle att ta pressfriheten i försvar hemmavid och föregå med gott exempel utomlands. Men pressfriheten fick tyvärr svarta rubriker under och efter valet i USA. Våldet mot journalister eskalerade och kulminerade sedan i början av 2021 med stormningen av Capitolium.

Under valkampanjen rapporterades flera hundra fall av våld, riktat mot journalister.

Trumps demonisering av medier i USA har lett till att poliser griper och attackerar tydligt identifierade journalister och att även demonstranter ger sig på reportrar. Vi har länge varnat för att Trumps agerande skulle leda till

fysiska angrepp. Konsekvensen är nu helt öppen fiendtlighet mot media och ett riktat våld mot journalister.

NICARAGUA

Det nicaraguanska lagförslaget ”Lag för kontroll av utländska agenter” med syfte att ”förhindra brott mot statens säkerhet” har lett till ett ramaskri bland nicaraguanska civilsamhällesorganisationer och i det internationella samfundet. Lagförslaget lades fram i nationalförsamlingen av president Daniel Ortega den 22 september. Den nya lagen kräver att alla individer och juridiska personer som tar emot finansiering från utlandet måste registrera sig hos inrikesministeriet som ”utländska agenter”. Det inkluderar även journalister som arbetar för utländska medieföretag i landet.

RSF fördömer detta skandalösa och grundlagsvidriga lagförslag, som tagits fram för att stärka censuren och skrämja Nicaraguas oberoende medier. Nationalförsamlingen måste förkasta detta drakoniska förslag, som skulle ge Daniel Ortegas regim ytterligare ett verktyg att förtrycka och tysta sina kritiker.

TURKiet

En domstol i Turkiet har beordrat att rättegången mot Reportrar utan gränserns representant i Turkiet, Erol Önderoğlu, återupptas. Detta efter att han 2019 frikändes för påstått terrorbrott. Reportrar utan gränser kräver att rättsprocessen avslutas omedelbart.

Anklagelserna om att inte bara ha spridit terrorpropaganda, utan även ha hyllat och förlåtit brottsliga handlingar, riktas inte bara mot Erol Önderoğlu. Även människorättsaktivisten Sebnem Korur Fincani och författaren och journalisten Ahmet Nesin står anklagade.

Tjugo organisationer inklusive Reportrar utan gränser och Internationella Pressinstitutet, fördömer praxis i Turkiet att neka regeringskritiska medier att publicera

RSF korrespondent Erol Önderoğlu är en av de journalister som jobbar i motvind i Turkiet, där myndigheterna utövar stark kontroll över medierna. FOTO: RSF

offentliga annonseringar. För att sätta press på medier som kritiserar regeringen har 39 tidningar hittills i år nekats offentliga annonseringar. Annonsintäkterna är ofta avgörande för tidningarnas intäkter och överlevnad. I ett brev till BIK, den myndighet i Turkiet som ansvarar för statlig annonsering, fördömer de tjugo organisationerna bannlysningen och kräver en förklaring. Myndigheten spelar en viktig roll genom sin kontroll av dagstidningar och deras rätt att ha annonser för offentlig verksamhet.

FILIPPINERNA

Den filippinska journalisten Maria Ressa riskerar fängelse för flera åtal för nätförtal. Själv ser hon rättsfallet som ett försök att tysta kritisk rapportering mot president Rodrigo Duterte.

Domarna kan innebära uppmot livstids fängelse, en regelrätt attack mot yttrandefriheten.

Med kampanjen *#HoldTheLine* visar Reportrar utan gränser och ett 60 tal andra organisationer sitt stöd.

SAUDIARABIEN

Reportrar utan gränser kämpar för att ställa de ansvariga för mordet på Jamal Khashoggi inför rätta, samt att de 34 journalister som är fängslade i Saudiarabien ska frias.

RYSSLAND

Den ryska journalisten Irina Slavina tog sitt liv genom att tända eld på sig själv. I flera år hade hon pressats av myndigheterna och åtalats flera gånger. I en rapport från 2019 om censur och övervakning på internet från organisationen Reportrar utan gränser är Irina Slavina med som ett exempel på vad den minskade pressfriheten innebär. Innan hon tog sitt liv på en parkbänk utanför polishögkvarteret i Nizhnij Novgorod, skrev Irina Slavina ett inlägg på Facebook: *”Jag uppmanar er att skylla den ryska federationen för min död”*. Dagen före självmordet hade Irina Slavinas bostad sökts igenom av polisen som beslagtogs alla telefoner och datorer i lägenheten. Som anledning uppgavs att hon var vittne i en rättsak kopplad till den oppositionella organisationen Öppna Ryssland, som drivs av Michail Chodorkovskij.

IRAN

Iran har avrättat den 47-årige journalisten Ruhollah Zam. Han anklagades för att ha initierat de stora demonstrationerna som utspelade sig i Iran under slutet av 2017. Iransk statstelevision har beskrivit Zam som ”ledaren för upploppen” som svepte över landet runt årsskiftet 2017–2018. ■

EN LITEN ORGANISATION SOM TAR PLATS

RSF har funnits i Sverige i 26 år men står fortfarande inför betydande utmaningar. Samtidigt som situationen för press- och yttrandefrihet runt om i världen går i fel riktning, ökar kraven och trycket på civilsamhällsorganisationer. Styrelsen har beslutat att möta utmaningen med ökade resurser och en större satsning på försvaret av en av de absolut mest fundamentala mänskliga rättigheterna. RSF Sverige fokuserar på att öka insamlingsvolymerna för att kunna bedriva verksamhet och vill utveckla tydliga möjligheter för att ge gåvor och stöd. RSF Sverige ser också fördelar med ett fördjupat samarbete med näringsliv och privat sektor, dels som sponsorer men också som aktörer med förmåga att agera och påverka press- och yttrandefriheten i världen.

PARTNERSKAP OCH YTTRANDEFRIHETSVÄNNER

Ett stort stöd för RSF Sveriges verksamhet är våra yttrandefrihetsvänner. De är företagspartners som väljer att stödja arbetet med pressfrihet genom större, icke öronmärkta gåvor, eller genom icke monetära gåvor. Reitan skänker till exempel hälften av intäkterna från sin tidskriftsförsäljning i Pressbyrå under den internationella dagen för pressfrihet, 3 maj, till RSF Sverige.

Med hjälp av Arkitektkopia kan RSF Sverige också ta fram nya roll ups och en ny större pressfrihetskarta med organisationens nya loggo. Åkestam & Holst producerar i samarbete med bland andra Reitan, en kampanj till förmån för RSF Sverige till 3 maj, och har även bistått med kampanjer i anslutning till julinsamlingen. 2019-års 3-maj-kampanj, *Om världen inte får se*, vann Guldägget. Större stöd från flera partners bidrog också till viss ekonomisk stabilitet under pandemin.

Tack också till Dagens Nyheter, Expressen/GT/Kvällsposten, Aftonbladet, Svenska Dagbladet, Fokus m fl för annonsutrymme under året.

"Vi kommer alltid stå upp för pressfrihet, det är en del av vårt DNA. Genom bl a egna tidningståg, eget flygbolag för distribution och genomdrivande av lagändringar, har vi genom åren medverkat till att alla fått tillgång till dagsfärska nyheter och information. Nu i den här krisen är det viktigare än någonsin att vi står upp för och stöttar den opartiskt granskande journalistiken. Det är också därför som vi samarbetar med Reportrar utan Gränser", säger Lennart Schultz, kommunikationschef på Pressbyrån, i samband med 3 maj 2020. ■

Våra Yttrandefrihetsvänner får möjlighet att lära sig mer om våra frågor pressfrihet och yttrandefrihet på föreläsningar eller andra aktiviteter som våra yttrandefrihetsvänner själva väljer.

EN VÄXANDE FÖRENING

RSF Sverige är en av sex sektioner som ingår i den internationella federationen RSF med huvudkontor i Paris. Efter RSF Tyskland har RSF Sverige varit i storlek med RSF Spanien, men med större finansiella möjligheter. Ambitionen att växa har pandemin till trots gett viss effekt och om insamlingen och medlemsvärvningen fortsätter att öka kan ytterligare personal anställas till kansliet.

Med ett nytt medlems- och givarregister och en mindre satsning på sociala medier, framför allt Instagram kunde under året skönjas en viss framgång i fråga om antal medlemmar och privata gåvor. Den satsning på en nystart kring insamling och medlemsvård som sjuksattes 2019 kommer fortsätta under 2021 med förhoppningen att när pandemin är mer under kontroll kommer ge än bättre resultat.

Medan antalet offentliga evenemang var i stort sett obefintliga 2020 har RSF Sveriges kontakt med medlemmar, givare och media kunnat upprätthållas med hjälp av nyhetsbrev, sociala medier, hemsidan och pressmeddelanden. Pandemin har också ökat efterfrågan på föreningens expertis, men för att kunna växa i större omfattning de kommande åren krävs mer resurser i form av medlemmar, ideella krafter, gåvor, yttrandefrihetsvänner och projekt.

STÖRRE STIFTELSEGÅVOR

Sedan flera år tar RSF Sverige emot större stöd från Anderstiftelsen och Sätlastiftelsen. Anderstiftelsen förnyade sitt stöd 2020 med fokus på att stödja kunskaps-spridning kring pressfrihet, i media, men framför allt

genom föreläsningar på gymnasieskolor. Pandemin satte flera käppar i hjulet för detta, men trots detta kunde RSF Sverige möta flera gymnasieelever digitalt. Stödet förnyades i slutet av året för ytterligare två år, 2021–2022. RSF Sverige tog också emot stöd av Sätlastiftelsen för att under 2020 ta fram tre rapporter (hänvisning till annan del i VB?) om pressfriheten i Sverige, detta efter att Sätlastiftelsen tidigare stöttat det internationella sekretariatet i detta arbete, men då med ett mer internationellt fokus.

NY INTERNATIONELL LOGGA PRESENTERADES

Reportrar utan gränser (RSF) presenterade i början av året en helt ny grafisk identitet, framtagen av den franska annonsbyrån BETC. Organisationen benämns från och med nu RSF och den svenska sektionen RSF Sverige.

Det nya logotypen är RSFs fjärde logotyp sedan grundandet 1985. De tre färgerna (röd, svart och vit) som hängt med genom decennierna behålls i den nya logotypen, men det är den franska förkortningen RSF som numera är kärnan i logotypen på global nivå. ■

Kampanjen "Om världen inte får se" fick Guldägget 2020, i samarbete med Åkestam & Holst, Reitan, Expressen och RSF Sverige.

PRESSFRIHETSINDEX 2020

Varje år sedan 2002 publicerar Reportrar utan gränser sitt pressfrihetsindex. Indexet är ett viktigt verktyg för påverkan. Indexet rankar 180 länder och regioner utifrån situationen för pressfrihet och frihet för journalister. Det är en ögonblicksbild av pressfrihetssituationen baserad på en rad indikatorer som rör pluralism, medias oberoende, kvalitet på lagstiftning och säkerhet för journalister i varje land och region. Det riktar sig inte till den allmänna politiken, även om regeringar uppenbarligen har stor inverkan på landets placering. Indexet redovisar inte journalistikens kvalitet i länder eller regioner. Indexet ligger till grund för en stor del av vår verksamhet.

2020 års pressfrihetsindex som publicerades i april 2020 presenterades med utgångspunkt från fem kriser.

Indexet visar attt journalistiken hotas av en geopolitisk kris orsakad av auktoritära krafter, en teknologisk kris orsakad av brist på demokratiska garantier, en demokratisk kris orsakad av polarisering och begränsningar, en förtroendekris orsakad av misstänksamhet och hat mot media, och slutligen en ekonomisk kris orsakad av annonstapp. Utöver dessa kriser tillkommer pandemin som på många vis förvärrat situationen för pressfriheten världen över.

Norge toppar indexet för fjärde året i rad, medan Finland kommer på andra plats. Danmark klättrar två placeringar till tredje plats, Sverige och Nederländerna backar till fjärde respektive femte plats. I både länderna handlar tappet om framför allt ökade hot och trakasserier på sociala medier.

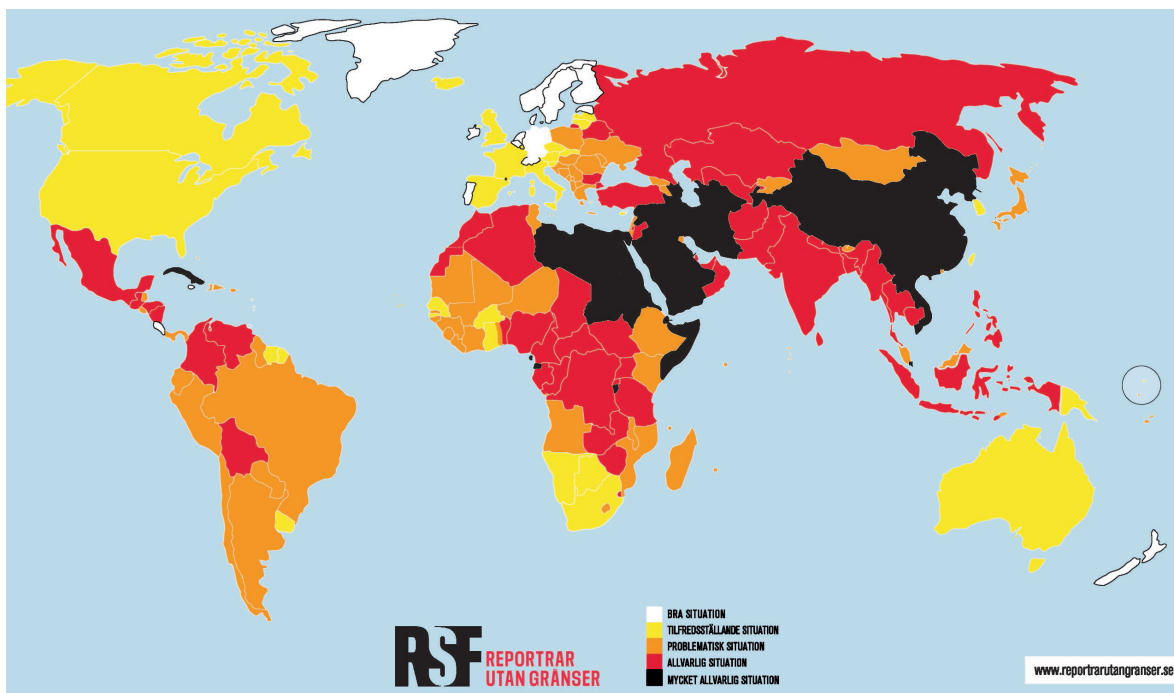
I den andra ändan av indexet har lite hänt. Nordkorea återtar sista platsen från Turkmenistan, som nu är näst sämst. Eritrea på plats 178 är det land i Afrika som ligger sämst till.

Malaysia (plats 101) och Maldiverna (plats 79) är årets raketer. De har klättrat 22 respektive 19 placeringar, efter att makthavarna förbättrat situationen för pressfriheten i båda länderna. Det tredje största hoppet gör Sudan (plats 159) som klättrar 16 placeringar efter att diktatorn Omar al-Bashir avsattes i april 2019.

Det land som tappat flest placeringar är Haiti (21 placeringar till plats 83), där journalister utsatts för riktade attacker under snart två år av protester. De andra två stora tapparna står två länder i Afrika för. De är Komorerna (ner 19 placeringar till 75) och Benin (tappar 17 placeringar till 113). Detta sedan antalet övergrepp på pressfriheten ökat i bägge länderna.

REPORTRAR UTAN GRÄNSERS globala indikator, som mäter den genomsnittliga nivån för pressfrihet i världen har förbättrats något, med 0,9 procent mot förra året. Totalt sedan det första året mätningen gjordes (2013) har dock pressfriheten försämrats med i genomsnitt 13 procent. Andelen länder i världen där situation för pressfriheten kan anses vara bra är liksom förra året 8 procent, men andelen länder där situationen anses vara mycket dålig har försämrats med två procentenheter, till 13 procent.

Märk väl att Index 2020 speglar situationen innan covid-19 lamslog världen. Men redan före Index 2021 (som publicerades april 2021) kan vi konstatera att covid-19 förvärrar en mycket kritisk situation för journalister världen över. ■

MARKNADSFÖRING OCH KAMPANJER

För att locka till gåvor har Reportrar utan gränser bland annat tagit fram en tygkasse, samt lockat med fotoböcker till nya medlemmar.

Föreningen har också tagit fram bokmärken, med uppmaning att skänka en gåva. Dessa är tänkta att delas ut vid till exempel föreläsningar och event.

Bland årets annonser (överst till vänster) kan nämnas en kampanj under december månad, som Åkestam Holst tagit fram.

5

OM RSF

RSF är en av de främsta aktörerna i världen för yttrande- och pressfrihet – tack vare sin långa historia och sitt stora nätverk.

MANDATET

Yttrandefrihet är en av de viktigaste rättigheterna vi har. Trots det har hälften av världens befolkning inte rätt att säga, läsa, skriva eller trycka vad de vill. RSF arbetar för att ändra detta.

Tystade medier sätter inte bara allas rätt till en fri och oberoende nyhetsförmedling ur spel, utan också demokratin. Om det inte var för yttrande- och tryckfrihet, hur skulle vi då någonsin kunna kämpa för kvinnors rättigheter? Hur skulle vi kunna exponera korrupta politiker? Hur skulle vi kunna bevaka att ingen blir dömd på falska grunder? När strålkastarljuset faller på dem som torterar, svindlar eller missbrukar sin makt så ökar trycket. När allt syns går det inte att gömma sig. Då kan vi förändra världen.

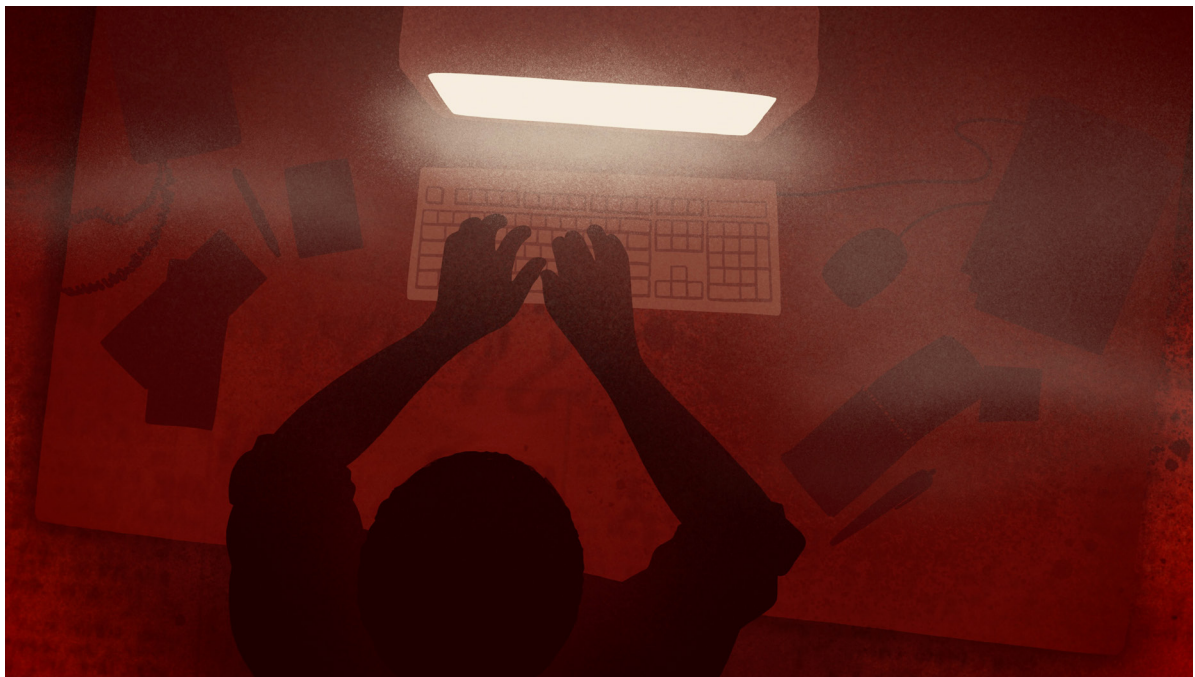
EN INTERNATIONELL ORGANISATION

RSF har funnits i Sverige sedan 1994. Redan nio år tidigare, 1985, grundades den franska moderorganisationen, Reporters sans frontières i Frankrike. Idag har RSF ett internationellt sekretariat i Paris och sju permanenta kontor i Bryssel, Dakar, London, Rio, Taipei, Tunis och Washington DC. Dessutom finns sex fristående sektioner i Stockholm, Berlin, Genève, Helsingfors, Madrid och Wien. Utöver detta har RSF korrespondenter i omkring 130 länder. RSF Sverige har ett kansli i Stockholm där verksamhetsledaren samt projektledare har sin bas. På internationella kansliet i Paris arbetar ett 40-tal personer.

ARTIKEL 19

RSF:s arbete tar sin utgångspunkt i artikel 19 i FN:s allmänna förklaring om de mänskliga rättigheterna:

”Var och en har rätt till åsiktsfrihet och yttrandefrihet. Denna rätt innefattar frihet att utan ingripande hysa åsikter samt söka, ta emot och sprida information och idéer med hjälp av alla uttrycksmedel och oberoende av gränser.”

Ill.: Therese Nilsson

Illustrationen är från rapporten om Dawit Isaak. Läs mer på sid 15.

FOTO: Tsangiray Mukwazi

Omslagsbilden: Journalisten Thelma Chikwanha deltog i seminariet "Hot mot journalister, ett hot mot demokratin" den 2 november 2020. Thelma pratade om pressfriheten i Zimbabwe.

KONTAKTA OSS

POSTADRESS OCH BESÖKSADRESS

Reportrar utan gränser
(RSF Sverige)
Solidaritetshuset
Postfack 27
Tegelviksgatan 40
116 41 Stockholm

TELEFON KANSLI

072-308 05 23

TELEFON ORDFÖRANDE

073-332 24 63

E-POST

reportrarutangranser@rsf.org

VARA KANALER

www.reportrarutangranser.se
Twitter: @RSF_RUG
Facebook och Insta: rsfsverige

POSTGIRO

90 04 49-0

BANKGIRO

5567-3818

SWISH

123 900 44 90

SVENSK
INSAMLINGS
KONTROLL